

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ТУРИЗМ»**

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 242 «Туризм»
галузі знань 24 «Сфера обслуговування»

Кваліфікація: Фахівець з туризму і рекреації. Викладач закладу вищої освіти.

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою ХДУ
(протокол №3 від "30" жовтня 2017 р.)

Освітня програма
вводиться в дію з "07" листопада 2017 р.

В.о. ректора / / Н.А. Тюхтенко
(наказ №751-Д від 07 листопада 2017р.)

Херсон, 2017 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма «Туризм» з підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти є нормативним документом, який регламентує нормативні, компетентні, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги у підготовці магістрів.

Освітньо-професійна програма «Туризм» заснована на компетентністному підході підготовки магістра у галузі 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 "Туризм".

Освітньо-професійна програма розроблена робочою групою ХДУ у складі:

Машкова Ольга Вікторівна, кандидат географічних наук, доцент, гарант освітньої програми;

Юрченко Віктор Володимирович, кандидат економічних наук, доцент завідувач кафедри туризму Херсонського державного університету;

Мохненко Андрій Сергійович, доктор економічних наук, професор;

Котовський Ігор Миколайович, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму Херсонського державного університету;

Яровий Вадим Федорович, кандидат економічних наук, доцент кафедри туризму Херсонського державного університету;

Макієнко Олексій Анатолійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри туризму Херсонського державного університету;

Шарко Віталій Володимирович, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри туризму Херсонського державного університету;

Василевська Яніна Валентинівна, кандидат географічних наук, старший викладач кафедри туризму Херсонського державного університету;

Сидорович Єгор Сергійович, кандидат історичних наук, старший викладач кафедри туризму Херсонського державного університету.

Програма погоджена з вченою радою факультету, схвалена науково-методичною радою та затверджена вченою радою Херсонського державного університету.

Ця освітньо-професійна програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Херсонського державного університету.

1. Профіль освітньо-професійної програми «Туризм» зі спеціальності 242 "Туризм"

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Херсонський державний університет, факультет природознавства, здоров'я людини і туризму, кафедра туризму
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр. Фахівець з туризму і рекреації. Викладач закладу вищої освіти.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Туризм»
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці
Назва акредитації	Первинна акредитація
Цикл / рівень	НРК України – 7 рівень, EQ-EHEA – другий цикл, EQFLLL – 7 рівень
Передумови	Наявність ступеня бакалавра, освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст". Вступні іспити з іноземної мови та фаху. Інші вимоги визначаються правилами прийому на освітньо-професійну програму відповідного року вступу магістра
Мова (и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	до 01 липня 2023 року
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/Faculty/FEconMan/opp.aspx
2 – Мета освітньої програми	
Формування загальних та фахових компетентностей для успішного здійснення професійної та науково-дослідної діяльності у сфері туризму, забезпечення високої якості туристичного обслуговування	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	24 «Сфера обслуговування» 242 Туризм
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна підготовка магістра має прикладний характер; структура програми передбачає динамічне, інтегративне та інтерактивне навчання. Програма пропонує комплексний підхід до

	здійснення діяльності в сфері туризму та реалізує це через навчання та практичну підготовку. Дисципліни та модулі, включені в програму орієнтовані на актуальні напрями, в рамках яких можлива подальша професійна та наукова кар'єра здобувача
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Основною метою освітньої програми є підготовка фахівців менеджерів та організаторів у сфері туризму. Програма дозволяє всебічно вивчити специфіку туристичної галузі, зробити акцент на здобутті навичок та знань у сфері туризму, що передбачає визначену зайнятість, можливість подальшої освіти та кар'єрного зростання
Особливості програми	Програма дає можливість отримання подвійного диплому в рамках діючих угод про співпрацю університету з провідними зарубіжними освітніми закладами, стажування на підприємствах, організаціях. Освітня програма узгоджена із програмою реалізації міжнародного проекту Tempus Project 543681-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPHES
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	3414 Фахівець з туристичного обслуговування 3414 Організатор подорожей (екскурсій) 3414 Екскурсовод 3414 Фахівець із розвитку сільського туризму 3340 Інструктор-методист з туризму 3439 Інструктор з туризму 2482.1 Фахівець із гостинності (готелі, туристичні комплекси та ін.) 2481.1 Науковий співробітник (туризмологія, екскурсознавство) 2481.2 Туризмознавець, екскурсознавець 2483.1 Науковий співробітник, співробітник-консультант (рекреалогія) 23.10 Викладач закладу вищої освіти
Подальше навчання	Можливість навчання за програми: 8 рівня НРК, третього циклу FQ-EHEA та 8 рівня EQF-LLL. Продовження навчання за третім (освітньо-науковим) рівнем; отримання післядипломної освіти на споріднених та інших спеціальностях; підвищення кваліфікації; академічної мобільності
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Студенто-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, практика із використанням загально- та спеціально-наукових методів (просторового аналізу, економічних, соціологічних). Комбінація лекцій, практичних занять, розв'язування ситуаційних завдань, тренінгів, кейсів, виконання проектів, дослідницьких наукових робіт
Оцінювання	Усне та письмове опитування; тестовий контроль; презентація наукових робіт; захист дипломної роботи; заліки, екзамени. Оцінювання здобувачів вищої освіти передбачає наступне: - оцінювання відбувається за національною 4-х бальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно), 100-бальною та шкалою ЕКТС (A, B, C, D, E, F, FX); - оцінювання здобувачів вищої освіти дозволяє продемонструвати ступінь досягнення ними запланованих результатів навчання; - критерії та методи оцінювання, а також критерії виставлення оцінок оприлюднюються заздалегідь; - оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур

6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі туристичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог до професійної, навчальної або дослідницької діяльності
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Використання знань та умінь, набутих у процесі вивчення іноземної мови, у відносинах з контрагентами та під час обробки іншомовних джерел інформації;</p> <p>ЗК 2. Використання методологічного апарату наукових досліджень для вирішення теоретичних і прикладних завдань, що постають перед фахівцями туристичної галузі;</p> <p>ЗК 3. Здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури;</p> <p>ЗК 4. Здатність розглядати суспільні явища в розвитку і конкретних історичних умовах;</p> <p>ЗК 5. Здатність працювати з інформацією, знати інформаційні потреби суспільства, інформаційно-пошукові ресурси та вміння управляти інформацією в професійній діяльності;</p> <p>ЗК 6. Вміння обґрунтовувати управлінські рішення, спроможність забезпечувати їх оцінювання і прогнозування для ефективного розвитку соціально-економічних процесів;</p> <p>ЗК 7. Знання іноземної мови для ділового професійного спілкування, здатність до роботи в іншомовному середовищі;</p> <p>ЗК 8. Здатність до колективних дій та організації взаємодії в колективі;</p> <p>ЗК 9. Здатність працювати в культурному середовищі для забезпечення успішної взаємодії в туристичному бізнесі;</p> <p>ЗК 10. Здатність працювати самостійно, автономно діяти з позиції соціальної відповідальності, займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;</p> <p>ЗК 11. Здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості, вміння управляти комплексними діями або проектами</p>
Фахові компетентності (ФК)	<p>ФК 1. Здатність аналізувати теорії розвитку туризму, осмислювати генезу та складові туризмологічного знання;</p> <p>ФК 2. Здатність використовувати теорії та застосовувати моделі інноваційного розвитку туристичних підприємств;</p> <p>ФК 3. Вміння визначати специфіку та технологію розроблення і впровадження систем якості на підприємствах сфери туризму;</p> <p>ФК 4. Розуміння організаційно-економічного механізму підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств;</p> <p>ФК 5. Уміння досліджувати сучасні тенденції функціонування та розвитку ринку туристичних послуг, динаміку та структуру туристичних потоків, виділяти та оцінювати їх якісні характеристики;</p> <p>ФК 6. Здатність розробляти регіональні програми підтримки туристичної галузі, формувати інформаційно-комунікаційну мережу між представниками органів влади різних рівнів, громадськими організаціями та суб'єктами підприємницької діяльності;</p> <p>ФК 7. Здатність проводити аналіз якості, конкурентоспроможності та безпеки національного туристичного продукту, розробляти, обґрунтовувати та впроваджувати стратегії діяльності туристичних підприємств;</p>

	<p>ФК 8. Використання набутих базових уявлень про сучасні управлінські методи у процесі постановки задачі організації діяльності туристичного підприємства;</p> <p>ФК 9. Знати особливості розміщення та використання рекреаційних ресурсів, оцінювати туристичний потенціал з урахуванням потреб різних категорій споживачів та видів туризму;</p> <p>ФК 10. Розробляти рекомендації для державних органів влади та органів місцевого самоврядування у сфері контролю за туристичною діяльністю;</p> <p>ФК 11. Управляти поточною діяльністю туристичного підприємства, розраховувати основні фінансово-економічні показники та оцінювати ефективність його функціонування;</p> <p>ФК 12. Обирати оптимальні способи реалізації туристичних послуг, проводити дослідження споживчих ринків та планувати маркетингові заходи</p>
7 – Програмні результати	
	<p>ПРН 1. Володіти та застосовувати гуманітарні, природничо-наукові та фахові знання для вирішення проблем сучасної туристичної галузі відповідно до профілю та цілей магістерської програми;</p> <p>ПРН 2. Працювати з іноземними джерелами інформації, розробляти план наукових досліджень та стратегії практичної діяльності;</p> <p>ПРН 3. Планувати діяльність туристичного підприємства, координувати роботу його структурних підрозділів, виконувати управлінські функції у межах підприємства;</p> <p>ПРН 4. Розуміти основні положення, роль та значення стандартизації й сертифікації у забезпеченні ефективного функціонування туристичних підприємств та регулювання якості туристичних послуг;</p> <p>ПРН5. Розробляти та впроваджувати інноваційний туристичний продукт, оцінювати рівень його конкурентоспроможності та споживчого попиту на національному та світовому ринках;</p> <p>ПРН 6. Використовувати та впроваджувати інноваційні технології у навчальний процес та поточну діяльність суб'єктів туристичного ринку;</p> <p>ПРН 7. Розробляти стратегії розвитку туристичної діяльності та пропонувати способи удосконалення туристичної інфраструктури на різних рівнях державного і регіонального управління;</p> <p>ПРН 8. Проводити дослідження туристичного ринку та оцінювати перспективи його розвитку у цілому та у рамках окремих видів туризму / географічних напрямів;</p> <p>ПРН 9. Формулювати концепцію туристичного підприємства, розробляти ефективну стратегію на засадах сталого розвитку і формувати активну політику оцінювання ризиків підприємства туристичної індустрії;</p> <p>ПРН 10. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері та у сфері наукових досліджень у галузі туризму;</p> <p>ПРН 11. Здатність до пошуку і до самостійного вивчення нових методів дослідження, можливих змін наукового та науково-практичного профілю професійної діяльності, зміни соціокультурних умов;</p>

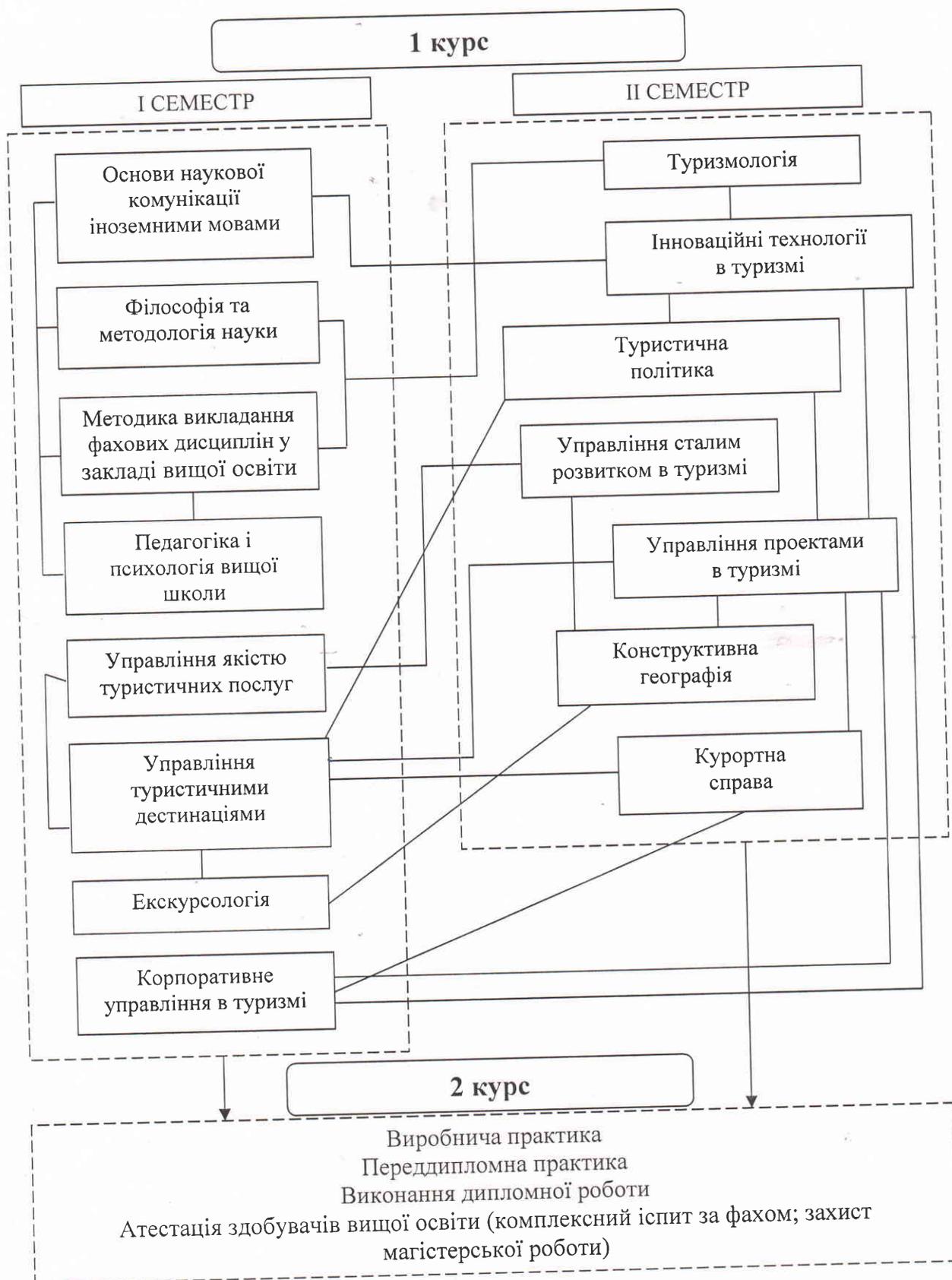
	<p>ПРН 12. Аналізувати природно-ресурсні та соціально-економічні передумови розвитку та функціонування просторової організації туристичної сфери;</p> <p>ПРН 13. Аналізувати техніко-економічні показники, потреби ринку, інвестиційний клімат та відповідні проектні рішення для ефективного функціонування туристичної індустрії;</p> <p>ПРН 14. Систематизація та підготовка технічної, проектної, технологічної та організаційно-управлінської документації, формування звітності, впровадження системи менеджменту на підприємстві.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>До реалізації програми залучаються науково-педагогічні працівники університету з науковими ступенями та/або вченими званнями, а також висококваліфіковані спеціалісти, представники роботодавців.</p> <p>З метою підвищення фахового рівня всі науково-педагогічні працівники один раз на п'ять років проходять стажування</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Виконання програм навчальних дисциплін забезпечується матеріально-технічним оснащенням кабінетів і лабораторій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - кабінет туризмознавства; - лабораторія з інноваційних технологій в туризмі - центр іноземних мов
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<ul style="list-style-type: none"> - офіційний сайт ХДУ: http://www.kspu.edu/About.aspx?lang=uk; - точки бездротового доступу Інтернет; - наукова бібліотека, читальні зали ХДУ; - Херсонський віртуальний університет http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Default.aspx?l=1; - система дистанційного навчання «KSU Online»; - електронна бібліотека http://elibrary.kspu.edu/; - навчально-методичні комплекси дисциплін; - дидактичні матеріали для самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; - програми практик
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	<p>Підготовка магістрів за кредитно-трансферною системою. Обсяг одного кредиту 30 годин. Можливість переведення та зарахування кредитів для студентів інших закладів вищої освіти</p>
Міжнародна кредитна мобільність	<p>Взаємозамінність залікових кредитів, участь у програмі подвійного дипломування та закордонного стажування в Поморській академії (м. Слупськ, Республіка Польща)</p>
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	<p>Наявність ліцензії та навчальних планів підготовки іноземних громадян</p>

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОК			
ОК 1.	Основи наукової комунікації іноземними мовами	3	диф. залік
ОК 2.	Філософія та методологія науки	3	диф. залік
ОК 3.	Туризмологія	3,5	екзамен
ОК 4.	Методика викладання фахових дисциплін у закладі вищої освіти	3	диф. залік
ОК 5.	Педагогіка і психологія вищої школи	3	екзамен
ОК 6.	Інноваційні технології в туризмі	4	екзамен
ОК 7.	Управління якістю туристичних послуг	3	диф. залік
ОК 8.	Управління туристичними дестинаціями	3	екзамен
ОК 9.	Екскурсологія	3	екзамен
ОК 10.	Виробнича практика	12	диф. залік
ОК 11.	Виконання дипломної роботи (у т.ч. переддипломна практика) та атестація здобувачів вищої освіти	27	
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			67,5
Вибіркові компоненти ВК			
ВК 1.	Дисципліна вільного вибору	3	залік
ВК 2.	Туристична політика/Виставковий бізнес	3	залік
ВК 3.	Управління сталим розвитком в туризмі/ Стратегічний аналіз в туристичній діяльності	3	диф. залік
ВК 4.	Управління проектами в туризмі/Інтеграційні процеси в туризмі	4,5	екзамен
ВК 5.	Конструктивна географія/Регіонознавство	3	залік
ВК 6.	Курортна справа/Сервісне управління	3	залік
ВК 7.	Корпоративне управління в туризмі/Управління споживчою поведінкою у сфері туризму	3	залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:			22,5
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ			90

2.2. Структурно-логічна схема ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів вищої освіти зі спеціальності "242 Туризм" проводиться у формі захисту дипломної роботи та комплексного іспиту за фахом, який складається з трьох модулів:

- туризмологія;
- інноваційні технології в туризмі;
- управління туристичними DESTИНАЦІЯМИ.

Завершується атестація видачею документу державного зразка про присудження йому ступеня магістра і з присвоєнням кваліфікації: Фахівець з туризму і рекреації. Викладач закладу вищої освіти.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ВК 1	ВК 2	ВК 3	ВК 4	ВК 5	ВК 6	ВК 7
ЗК 1	+														+	
ЗК 2		+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+		+
ЗК 3	+	+		+	+				+					+		
ЗК 4		+		+	+				+					+		
ЗК 5	+		+	+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+
ЗК 6			+		+			+			+	+	+		+	+
ЗК 7	+								+						+	
ЗК 8				+	+				+							+
ЗК 9	+		+						+		+				+	
ЗК 10	+	+		+	+				+		+					+
ЗК 11			+			+	+	+	+		+	+	+		+	+
ФК 1		+	+			+		+	+			+		+		
ФК 2						+	+	+				+				+
ФК 3						+	+						+		+	+
ФК 4						+	+	+				+	+			+
ФК 5						+	+	+			+	+	+		+	+
ФК 6								+			+	+	+			
ФК 7								+			+	+	+		+	+
ФК 8							+					+	+			+
ФК 9												+	+	+		
ФК 10							+	+			+	+	+			
ФК 11							+				+	+	+		+	+
ФК 12						+	+	+				+			+	+

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ВК 1	ВК 2	ВК 3	ВК 4	ВК 5	ВК 6	ВК 7
ПРН1	+	+	+			+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ПРН2	+					+					+		+			
ПРН3							+					+	+			
ПРН4			+			+	+	+	+				+	+	+	+
ПРН5						+	+	+	+		+	+				
ПРН6	+	+		+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+
ПРН7			+					+			+	+				
ПРН8				+			+	+			+	+	+			
ПРН9			+			+		+	+		+	+	+	+		+
ПРН10	+	+		+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ПРН11		+		+	+						+	+			+	+
ПРН12		+	+			+		+	+			+	+	+	+	+
ПРН13						+	+	+	+		+	+	+	+	+	+
ПРН14							+	+	+		+	+	+	+	+	+

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards_and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf.
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED -F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Проект Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING). TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.unideusto.org/tuningeu/>.
5. Закон "Про вищу освіту"// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
6. Постанова КМУ «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. №266// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-p>.
7. Акт узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за ступенями (освітньо -кваліфікаційними рівнями) бакалавра, спеціаліста, магістра та ліцензованого обсягу. Ліцензія: Серія АЕ №636819, дата видачі 19.06.2015 р. / Додаток до листа МОН від 23 листопада 2015 р. №1/9-561.
8. Наказ МОН України «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 06.11.2015 №1151.// [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1460-15>.
9. Національний глосарій 2014 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus_office.pdf.
10. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 // Видавництво «Соцінформ», – К.: 2010.
11. НРК - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>.
12. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
13. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно - аналітичний огляд // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
14. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf